

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA

Straipsnių rinkinys

Klaipėda, 2016

ISSN 2335-8017

Leidinį sudarė:

KU Rekreacijos ir turizmo katedros lekt. Jurgita Raišutienė, Austėja Rimkevičiūtė.

Straipsnių rinkinio mokslinio komiteto nariai: prof. dr. A. Armaitienė, prof. dr. A. Stankus, prof. dr. R. Povilanskas.

Straipsnių rinkinyje publikuojami straipsniai, kuriuose įvairių rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomųjų tyrimų rezultatai, rekreacijos ir turizmo plėtros aktualijų, tendencijų ir perspektyvų palyginamosios analizės Lietuvoje bei užsienio šalyse.

Straipsniai recenzuoti.

Straipsnių autoriai atsako už pateikiamą medžiagą.

2016 05 12. Apimtis 216 psl. Tiražas 150 egz.

TURINYS

Prof. dr. Aušrinė Armaitienė, Toma Sinkevičiūtė. REGIONINIO KONFERENCINIO TURIZMO PRIELAIDOS KLAIPĖDOJE	1
Lekt. Jūratė Barauskaitė, Gintarė Čeledinaitė. EKSKURSIJŲ NEIĞALIESIEMS PASIŪLA KLAIPĖDOJE 2015 METAIS	14
Lekt. Renata Bertužytė, Indrė Aleksandravičiūtė. KLAIPĖDOS UNIVERSITETO REKREACIJOS IR TURIZMO STUDIJŲ STUDENTŲ POŽIŪRIS Į STUDIJAS PAGAL ERASMUS+ PROGRAMĄ UŽSIENYJE	27
Lekt. Renata Bertužytė, Giedrė Baškytė. PALANGOS PAPLŪDIMIŲ KOKYBĖS SUVOKIMAS LANKYTOJŲ POŽIŪRIU	38
Prof. dr. Ramūnas Povilanskas, Agnė Bružaitė. PALANGOS KURORTO ŠIUOLAIKINĖS PASLAUGŲ PLĖTROS YPATUMAI	50
Lekt. Jurgita Raišutienė, Gintautė Adomavičiūtė. PAGYVENUSIŲ ŽMONIŲ TURIZMO GALIMYBĖS LIETUVOJE	64
Lekt. Jurgita Raišutienė, Ignas Mačiulskis. STUDENTŲ KELIAVIMO ĮPROČIAI. LIETUVOS ATVEJIS	79
Lekt. Jurgita Raišutienė, Viktorija Martinkutė. KAIMO TURIZMO RINKOS SEGMENTAVIMAS LIETUVOJE	93
Lekt. Jurgita Raišutienė, Vilius Srėbalius. LIETUVOS SPORTO MOKYKLŲ ĮVAIRIAUS MEISTRISKUMO PLAUKIKŲ LAISVALAIKIO YPATUMAI	112
Lekt. Jurgita Raišutienė, Kristina Virketytė. FINANSINĖS PARAMOS PROGRAMOS KAIMO TURIZMUI LIETUVOJE	123
Lekt. Rasa Rupulevičienė, Lauryna Macijauskaitė. KARKLĖ LIVE MUSIC BEACH FESTIVALIO PERSPEKTYVOS	139
Lekt. Rasa Rupulevičienė, Vaiva Jablonskytė. SOCIALINIAI TINKLAI LIETUVOS 4* VIEŠBUČIŲ MARKETINGO SISTEMOJE	154
Dovilė Surplytė. KAIMO TURIZMO PLĖTRA KLAIPĖDOS RAJONE	165
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gabrielė Jurevičiūtė. LIETUVIŲ EMIGRANTŲ LAISVALAIKIO YPATUMAI NORVEGIJOJE	172
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Simona Vaičekauskaitė. KLAIPĖDOS MIESTO VIEŠBUČIŲ PASLAUGŲ KOKYBĖS VERTINIMAS REMIANTIS INTERNETINĖMIS REZERVAVIMO SISTEMOMIS	185
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Aida Varanauskaitė. EKSKURSIJŲ PASIŪLA KRUIZINIAMS TURISTAMS KRANTE KLAIPĖDOS UOSTE	200

LIETUVIŲ EMIGRANTŲ LAISVALAIKIO YPATUMAI NORVEGIJOJE

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gabrielė Jurevičiūtė

Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Rekreacijos ir turizmo katedra
edgaras.vaskaitis@gmail.com; j.gabriele8@gmail.com;

ANOTACIJA

Didėjant užimtumui ir gyvenimo tempui, produktyvus laisvalaikis žmogui tampa vis reikšmingesnis. Labai svarbu mokėti jį tinkamai planuoti tiek laiko, tiek naudos žmogui atžvilgiu. Analizuojant temą susijusią su emigrantų laisvalaikiu pastebima, kad nors ir yra literatūros aprašančios laisvalaikį, bei jo svarbą, tačiau trūksta tikslinių tyrimų apie emigrantų laisvalaikį. Emigracija ir jos mąstai yra opi Lietuvai problema, emigravę žmonės lieka Lietuvos Respublikos piliečiais, kuriuos gina saugo ir globoja Lietuvos Respublika. Vienas iš kokybiško gyvenimo kriterijų yra laisvalaikis. Emigrantams svarbu suvokti laisvalaikio svarbą, kurio pagalba galima pažinti naują kultūrą, tai padeda prisitaikyti ir integruotis į naują visuomenę. **Tikslas** - išanalizuoti Norvegijos lietuvių laisvalaikio ypatumus bei pateikti pasiūlymus esamai situacijai racionalizuoti

Europos migracijos tinklo (EMN) duomenimis 2014 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 36,6 tūkst. žmonių. 2014 m. duomenimis Norvegijoje šiuo metu gyvena 24 tūkst. lietuvių. (<http://123.emn.lt/lt/emigracija/top-10-emigracijos-valstybiu>). Dauguma Lietuvos gyventojų išvyksta dėl ekonominių priežasčių, tačiau apsisprendimą išvykti lemia ir kiti veiksniai: teisingumo trūkumas, socialinis nesaugumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus bei geresnės karjeros galimybės užsienyje. Didėja ir išvykstančiųjų studijuoti skaičius. Priežasčių emigruoti gali būti daug, tačiau vis tik pagrindine priežastimi, lemiančią emigraciją yra laikoma finansai. Norvegija ypač patraukli darbo užmokesčiu, tačiau emigrantai dažnai pamiršta, kad atsiradus didesnėms pajamoms atsiveria didesnės galimybės įvairiapusiškiau ir naudingiau praleisti laisvalaikį. Taigi, daugelis emigravusių turi finansines galimybes, bei dideles laiko sąnaudas leisti laisvalaikį, tačiau nėra žinoma, kaip lietuviai gyvenantys Norvegijoje jį planuoja bei praleidžia.

Siekiant išsiaiškinti lietuvių emigrantų Norvegijoje laisvalaikio ypatumus, juos įtakojančius veiksniai, atlikta anoniminė anketinė apklausa internetu. Apklausos tikslas - išsiaiškinti respondentų nuomonę ir jų asmeninę patirtį renkantis laisvalaikio praleidimo būdus, sužinoti, kas lemia jų pasirinkimą.

Išanalizavus gautus tyrimo rezultatus nustatyta, kad daugiausiai emigrantų Norvegijoje gyvena ilgiau nei dvejus metus, tačiau tik trečdalis jų laisvai kalba norvegiškai. Apie 70% apklaustųjų Norvegijoje gyvena su savo šeimomis. Tyrimo rezultatai parodė, kad daugiau nei pusę apklaustųjų dirba mažiau nei 40 valandų per savaitę, tai galima teigti, kad turi pakankamai daug laisvo laiko. Respondentai laisvalaikiu dažnai užsiima poilsine veikla, laiką leidžia gamtoje, taip pat dažnai laiką leidžia užsiimdami aktyviomis pramogomis – važinėja dviračiais ar sportuoja. Taip pat didžioji dauguma atsakiusių dažnai renkasi laisvalaikį leisti namuose.

Raktažodžiai: emigracija, emigrantai, laisvalaikis, rekreacija.

ĮVADAS

Aktualumas. Šiais laikais vis didėjant užimtumui ir gyvenimo tempui, produktyvus laisvalaikis žmogui turi didelę reikšmę. Labai svarbu mokėti jį tinkamai planuoti tiek laiko, tiek naudos žmogui atžvilgiu. „Daugeliui bendruomenių laisvalaikis reiškia atsvarą stresui,

kurį žmonės patiria gyvendami ir dirbdami technologijų plėtros, stiprėjančios konkurencijos ir greitai kintančios visuomenės aplinkoje, reikalaujančioje nepaliaujamai domėtis naujausia informacija, naudotis įvairiomis komunikacijos priemonėmis, valdyti santykius su kitais žmonėmis. Todėl daugeliui žmonių laisvalaikis tapo būtinu geresnės gyvenimo kokybės veiksmu“ (Langvinienė, 2013). Labai svarbu, kad šiuolaikinė visuomenė tinkamai suprastų laisvalaikio sąvoką, nes tada bus tinkamai įvertinama ir priskiriama laisvalaikio vertė bei pajamų dalis, skirta laisvalaikio reikmėms tenkinti.

Nors ir yra literatūros aprašančios laisvalaikį, bei jo svarbą, tačiau trūksta literatūros bei tyrimų apie emigrantų laisvalaikį. Tai svarbu žinoti, kad nekiltų nesusipratimų, nes tarp įvairių šalių vyrauja kultūriniai skirtumai. Emigrantams yra ypač svarbu suvokti laisvalaikio svarbą, nes jo pagalba gali pažinti naują kultūrą, kurioje nusprendė kurį laiką gyventi, tai jiems padeda prisitaikyti ir integruotis į naują visuomenę.

Problema. Dažnai spaudoje rašoma apie emigraciją, emigrantai dalijasi savo patirtimi bei džiaugiasi išvykę. Didžiausią džiaugsmą jiems kelia gaunamas darbo užmokestis. Tačiau daugelis pamiršta, kad pinigai ne tik gerina gyvenimo sąlygas, atveria didesnes galimybes įsigyti norimų daiktų, tačiau gali padėti praturtinti laisvalaikį. Laisvalaikio praleidimo būdai - tai individo asmeninė pasirinkimo teisė, kuria jis gali išreikšti savo valią, parodyti bendrą vidinę kultūrą bei atskleisti požiūrį į vertybių sistemą. Kuo atsakingiau žmogus planuoja ir išnaudoja savo laisvalaikį, tuo kryptingiau jis bręsta kaip asmenybė, todėl svarbu, kad laisvalaikis būtų kokybiškas ir padėtų formuotis kuo įvairiapusiškesnei asmenybei, kuri sugebėtų integruotis į visuomenę. Daugelis emigrantų turi finansines galimybes, bei dideles laiko sąnaudas leisti laisvalaikį, tačiau nėra žinoma, kaip lietuviai, gyvenantys Norvegijoje jį planuoja bei praleidžia. Norint tai nagrinėti, visų pirma reikėtų išskirti dvi kategorijas lietuvių, gyvenančių Norvegijoje. Pirmoji grupė - tai žmonės atvykę tik užsidirbti, paprastai neilgam laikotarpiui. Antroji grupė - žmonės, kurie gyvena Norvegijoje nuolatos, ten sukuria šeimas, turi savo namus, pradeda verslą ir neplanuoja sugrįžti į tėvynę. Taigi, pagrindinis **probleminis klausimas** būtų: kaip lietuviai emigrantai išnaudoja laisvalaikio galimybes Norvegijoje?

Tikslas - išanalizuoti lietuvių emigrantų, gyvenančių Norvegijoje laisvalaikio ypatumus bei pateikti pasiūlymus esamai situacijai racionalizuoti.

Uždaviniai:

1. Aptarti emigracijos sampratą ir tai įtakojančius veiksmus;
2. Remiantis moksline literatūra išsiaiškinti laisvalaikio sampratą bei formas;
3. Išanalizuoti laisvalaikio galimybes lietuvių gyvenamoje aplinkoje Norvegijoje;
4. Išsiaiškinti, kaip lietuviai emigrantai, gyvenantys Norvegijoje leidžia laisvalaikį ir kas daro įtaką laisvalaikio pasirinkimui;
5. Pateikti pasiūlymus Norvegijos lietuvių laisvalaikiui optimizuoti.

Tyrimo objektas – lietuvių emigrantų, gyvenančių Norvegijoje laisvalaikis.

Tyrimo hipotezė: laisvalaikio praleidimo galimybės priklauso nuo to, ar atvykę emigrantai nuolatos gyvena Norvegijoje ar yra atvykę trumpam laikui užsidirbti.

Metodai:

- Mokslinės literatūros analizė;
- Tikslinių internetinių svetainių analizė;
- Anketinė apklausa.

Emigracija Lietuvoje ir tai įtakojantys veiksniai

Nagrinėjant temą susijusią su emigrantų laisvalaikiu, visų pirma svarbu išsiaiškinti, kas yra emigrantas, emigracija bei migracija. Lietuvių kalbos žodyne (2013) emigrantas apibrėžiamas kaip išeivis: asmuo, savarankiškai išsikėlęs gyventi į kitą šalį. Emigracija paprastai apibrėžiama, kaip išvykimas į kitą valstybę, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėn. (Kas yra emigracija?, 2012) Remiantis laiko kriterijumi emigracija gali būti trumpalaikė ir ilgalaikė. *Trumpalaikė emigracija* laikomas išvykimas į užsienio valstybę ir apsistojimas joje santykinai trumpam laikui. Svarbus trumpalaikės emigracijos kriterijus – asmuo neplanuoja toje šalyje likti gyventi. Paprastai išvykimo priežastimi ir tikslu tampa noras pailsėti, gydytis, mokytis ar keliauti darbo reikalais. Prie trumpalaikės emigracijos galima priskirti sezoninę emigraciją. Sezoninę migraciją įtakoja darbo jėgos paklausos skirtumas skirtingu metų laiku, kai žmonės migruoja įsidarbinti ten, kur tuo metu yra didelė darbo jėgos paklausa. *Ilgalaikė migracija* yra laikomas persikėlimas gyventi į kitą šalį visam laikui ar bent jau ilgam laikotarpiui (Misiūnas, Bratčikovienė, 2006). Dažnai būna sunku atskirti trumpalaikę ir ilgalaikę emigraciją. Tam įtakos turi tai, kad šalys skirtingai apibrėžia laiko tarpą, kurį kitoje šalyje praleidęs asmuo yra pradedamas laikyti ilgalaikiu emigrantu. Siekiant šalį skatinti taikyti vienodą ilgalaikės migracijos apibrėžimą, Jungtinių Tautų organizacija siūlo ilgalaikiais emigrantais laikyti tuos, kurie išvykę ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui gyventi kitoje šalyje, kuri prieš tai nebuvo jų nuolatine gyvenamąja vieta (Dausinienė, 2013).

Migracija kaip ir emigracija nėra naujas reiškinys. Šiuolaikiniame pasaulyje gyventojų migracija yra dinamiškas procesas, todėl konkrečiame nacionalinio lygmens socialiniame, politiniame ar ekonominiame kontekste migracijos apibrėžimai varijuoja. Paprastai migracija suprantama kaip išvykimas iš šalies ar atvykimas į ją iš užsienio šalies, siekiant geresnės gyvenimo kokybės, didesnio darbo užmokesčio, geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų ar dėl kitų ekonominių priežasčių (Damulienė, 2013).

Emigracijos procesai Lietuvoje kelia nerimą dėl vis didėjančio emigracijos masto (Šimanskienė, Paužuolienė, 2013). „Apsisprendimą emigruoti gali nulemti ekonominės, socialinės, politinės, geografinės ar kitos priežastys. Pastebima, kad emigracijos augimui didžiulę įtaką turi ne tik ekonominis šalies lygis, bet ir socialinės garantijos bei valstybių bendradarbiavimas tarpusavyje“ (Dudzevičiūtė, Čekanauskas, 2014).

Europos migracijos tinklo (EMN) duomenimis 2014 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 36,6 tūkst. žmonių. Dauguma Lietuvos gyventojų išvyksta dėl ekonominių priežasčių, tačiau apsisprendimą išvykti lemia ir kiti veiksniai: teisingumo trūkumas, socialinis nesaugumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus bei geresnės karjeros galimybės užsienyje. Taip pat didėja išvykstančiųjų studijuoti skaičius. Pagrindinės šalys į kurias emigruoja lietuviai yra Jungtinė Karalystė, Airija, Vokietija bei Norvegija. Pagal pateiktus valstybių oficialius statistinius duomenis Norvegijoje gyvena 24 tūkst. lietuvių (Oficialus Europos migracijos tinklas). Kalbant apie emigravusių žmonių skaičių galima remtis oficialiai skelbiamais duomenimis, tačiau negalima teigti, kad jie yra tiksliausi. Į statistinius duomenis patenka tik tie asmenys, kurie yra deklaravę savo išvykimą iš šalies. Tačiau yra ir tokių asmenų, apie kurių išvykimą iš šalies nėra žinoma, nes jie nepatenka į statistinius duomenis. Todėl galima daryti prielaidą, kad emigravusių žmonių skaičius gali būti didesnis už oficialiose statistikose esantį skaičių.

Laisvalaikio sampratos teoriniai aspektai

Ilgainiui kintant supratimui, laisvalaikis imtas laikyti ne tik atskira nuo darbo veikla, bet ir laisvu bei prasmingos veiklos užpildytu laiku. Todėl daugelis autorių laikui bėgant vis kitaip traktavo laisvalaikio sampratą. Laisvalaikio sąvoka laikui bėgant pradeda apimti vis platesnes veiklos sritis, pabrėžiama, kad tai turi būti laikas, kurį individas gali panaudoti savo paties nuožiūra, nevaržomas jokių prievolių ar įsipareigojimų. Taip pat laisvalaikis yra dažniausiai siejamas su visapusišku žmogaus kaip asmenybės ugdymu.

Pasak P. Grecevičiaus ir kitų (2002), laisvalaikis - tai laiko leidimo būdas, neįpareigojantis elgtis pagal iš šalies pateiktą modelį. Tai laikas, praleistas savo nuožiūra, arba tiesiog laisvas laikas, kurio metu priimami savarankiški sprendimai. Turizmo terminų žodyne (2009), laisvalaikis apibrėžiamas kaip laisvas nuo darbo, kelionės į darbą ir atgal, fiziologinių poreikių tenkinimo ir buitinių rūpesčių laikas, skirtas asmenybės saviraiškai bei interesams.

Pasak L. Kublickienės (2001) „Laisvalaikio kokybės vertinimas yra ypač aktualus šiuolaikinio gyvenimo sąlygomis, kuriomis, kaip liudijo daugelio sociologų pastebėjimai, žmonės jaučia vis didesnę subjektyvų laisvalaikio trūkumą, gyvenimo būdo skubotumą“. Dažnai laisvalaikio kokybė priklauso nuo to, kaip individas jį praleidžia ir kiek laisvalaikio procesas įtakojo, pagerino ar pablogino gyvenimą bei jo kokybę. Taigi pirminė laisvalaikio funkcija ir yra pagerinti gyvenimo kokybę. Laisvalaikis individui reikalingas ne tik laiko praleidimui, bet ir asmenybės tobulinimui, jėgų atgavimui. Pasak P. Grecevičiaus ir kitų (2002) jei laisvas laikas skiriamas jėgų atgavimui, tai jis priskiriamas rekreacijai. Sąvokos „rekreacija“ ir „laisvalaikis“ yra labai artimos viena kitai, tačiau yra esminis jų vartojimo skirtumas - terminas „laisvalaikis“ vartojamas kalbant apie laiką, o „rekreacija“ - apie veiklą. Paprastai tariant laisvalaikiu gali vykti rekreacija (Naktinis, 2010). Įvairiuose šaltiniuose galima rasti skirtingų rekreacijos, kaip sąvokos aiškinimų. Žodis „rekreacija“ kildinamas iš lotynų kalbos žodžio ir reiškia „atstatymą“ (Blaževičius, 2006). Remiantis Turizmo vadovėliu (2002), rekreacija - žmogaus dvasinių ir fizinių jėgų atgavimo procesas. Pagal turizmo terminų žodyną (2009), rekreacija - žmogaus fizinių, psichinių ir dvasinių jėgų, sveikatos atgavimas, atgaiva. Nors skirtingi autoriai pateikia kiek kitokius rekreacijos apibrėžimus, tačiau pagrindiniai dalykai paaiškinantys šį žodį išlieka. Įvairioje literatūroje yra pabrėžiama, kad rekreacija padeda atstatyti fizines bei dvasines jėgas, tačiau svarbu ir tai, kad rekreacija sužadina individui norą tobulėti kaip asmenybei. Rekreacija kaip procesas turi kelti teigiamas emocijas, malonius pojūčius. Pasak E. Vitkienės (2008): „Rekreacija, kaip reiškinys, gali būti apibūdinamas ir kaip socializacijos procesas, kurio metu individas tampa asmenybe“. Esminis rekreacijos tikslas ir yra asmenybės socializacija. Vykstant socializacijai individas yra veikiamas tam tikros aplinkos, todėl būdamas toje aplinkoje ir įsijungdamas į įvairiarūšę veiklą perima civilizacijai, tautai ar visuomenei būdingas tradicijas, kultūrą, perima ir įsisavina tam tikras nusistovėjusias normas, etalonus, prisitaiko prie esančių taisyklių. Socializacija iš esmės reiškia visuomenėje priimtų normų, kultūros, stereotipų perėmimą (Vitkienė, 2009). Individai atlieka vaidmenis sociumo viduje, o tie vaidmenys tarpusavyje kontaktuoja, taip keisdami ir formuodami pačią visuomenės sanklodą

Laisvalaikio formos ir jo pasirinkimą įtakoiantys veiksniai

Laisvalaikis laikomas sudedamoji gyvenimo kokybės dalis. Laisvalaikio samprata yra plati, turinti įvairių aspektų, todėl skirtingiems žmonėms gali reikšti visiškai skirtingus dalykus. Savo laisvą laiką individai gali skirti poilsiui, pramogoms, švietimui ar dalyvavimui įvairiose

veiklose. Laisvalaikį galima klasifikuoti pagal daugelį elementų: kur jis praleidžiamas (lauke ar namuose), kokios priemonės yra naudojamos jam praleisti ir pan. Tačiau yra išskiriamos pagrindinės laisvalaikio formos (Blaževičius, 2006):

- Aktyvus organizuotas laisvalaikis - kai visi dalyviai yra įtraukiami į veiklą. Tokia veikla turi būti planuota iš anksto, sudarant laisvalaikio programas. Tam, kad laisvalaikis būtų prasmingas, atitiktų žmonių poreikius ir galimybes, reikalingos žinios ir įgūdžiai, kurie gali padėti parinkti ir adaptuoti įvairias laisvalaikio veiklas;
- Pasyvus organizuotas laisvalaikis - kai sukuriama tokia atmosfera, kurioje galima atsipalaiduoti. Estetiniai interesai kelia daug poreikių: išgyventi džiaugsmą, norą pradžiuginti kitus, patirtį grožį ir malonumą, atsiranda poreikis būti pripažintam bei įvertintam.

Kadangi vienos nusistovėjusios laisvalaikio klasifikacijos nėra, tai skirtingi autoriai šiek tiek skirtingai aprašo laisvalaikio tipus. R. Šiaučiulienė (2011) išskiria šiuos laisvalaikio tipus:

- Rekreacinis. Rekreacija daro didelę įtaką poilsiui - padeda atgauti jėgas, palaikyti sveikatą ir fiziškai vystytis. Rekreacija atlieka reguliacinę, motyvacinę, adaptacinę, istorinės atminties išlaikymo funkcijas. Taip pat, yra susijusi su poilsiu, pramogomis, sportu ir turizmu. Įtakoja asmens kūno grožio, harmonijos tarp fizinių, dvasinių parametru supratimą.
- Švietėjiškas. Savišvieta - tai laisvalaikio leidimo būdas, kuris ugdo bendrąją kultūrą, padeda perimti sukauptą žmonijos patirtį bei įvairių tautų kultūrinės vertybes. Supažindina su mokslo naujovėmis, meno reiškinais. Tokios veiklos tikslas - suteikti asmenybei socialinę informaciją ir ugdyti kūrybiškumą.
- Kūrybinis. Žmogaus dvasinis tobulėjimas neatsiejamas nuo kūrybinės veiklos. Įvairios veiklos sferose ir gyvenimo situacijose ši veikla ypač skatinama. Jos metu žmogus būna fiziškai pasyvus, tačiau gyvena aktyvų dvasinį gyvenimą. Tokiu būdu yra skatinamas žmogaus kūrybiškumas, originalumas, vaizduotė, jausmų bei emocijų raiška.

Laisvalaikis ypač šiais laikais laikomas didele vertybe, nes visa individo gyvenimo kokybė priklauso nuo to, kaip jis geba paskirstyti ir išnaudoti savo turimą laiką. Kiekvienas žmogus skirtingai paskirsto savo laiką. Norint suformuoti tam tikras paslaugų sistemas būtina žinoti, kiekvieno individo, bendruomenės ar šeimos laiko fondo struktūrą. Paprastai skirtingi žmonės, skirtingai veiklos sričiai skiria nevienodą laiko dalį. Todėl galima teigti, kad laisvalaikio pasirinkimą iš dalies įtakoja paskirto laiko trukmė. Tačiau tai ne vienintelis kriterijus, įtakojantis laisvalaikio pasirinkimą. N. Langvinienės (2013) išskiriamos trys veiksmų grupės, nuo kurių taip pat priklauso individų laisvalaikio pasirinkimas:

- Asmeniniai veiksniai. Jie apima individualius ir fizinius laisvalaikio aspektus. Atsižvelgiant į asmeninius veiksmus laisvalaikio pasirinkimą gali įtakoti amžius, gyvenimo ciklo tarpsnis, lytis, išlaikytinių skaičius bei amžius, gyvenimo noras ir tikslai, asmeniniai įsipareigojimai, laisvalaikio samprata, išradingumas, motyvacija ir požiūris, interesai ir užsiėmimai, gebėjimai ir galimybės (intelektinės, fizinės), kultūrinė prigimtis, išsivystymas ir išsilavinimas.
- Socialiniai ir aplinkos veiksniai, apimantys socialinius ir ekonominius aspektus (sveikatos būklę, gaunamas pajamas), taip pat įtaką daro populiacijos ir kultūriniai veiksniai, švietimas, masinio laisvalaikio veiksniai, aplinkos veiksniai, socialinis vaidmuo ir ryšiai, draugai ir socialinės (amžiaus) grupės, namų ir socialinė aplinka,

pareigos, įsipareigojimas, turimas laikas, automobilio turėjimas bei mobilumas, materialinė gerovė ir priemonės, valdomos pajamos, jų lygis, užimamos pareigos.

- Galimybių veiksniai, apimantys turimus išteklius, laisvalaikio galimybes, laisvalaikio galimybių suvokimą, rekreacijos paslaugų prieinamumą bei jų paskirstymą, išsidėstymą, prieinamumą, transportą, išlaidas, valdymo politiką, rinkodarą, laisvalaikio programas, organizacijas, lyderystę, vyriausybės politiką.

Laisvalaikio pokyčius įtakojantys veiksniai

Laisvalaikis ir pasitenkinimas gyvenimo kokybe turi stiprų ryšį, ypač šiuolaikinės visuomenės kontekste. Tačiau vis modernėjančiame pasaulyje vyksta spartūs pokyčiai. Būtent laisvalaikio vartojimo pokyčius tarptautinėje rinkoje skatina tokie veiksniai (Langvinienė, 2013):

- Technologinis progresas (informacinių technologijų įveiklinimas paslaugoms teikti);
- Ekonominis augimas (pajamų didėjimas);
- Padidėjęs gyventojų mobilumas (ypač dėl laisvalaikio ar turistinių kelionių);
- Nukultūrėjimas (kultūros tradicijų praradimas dėl globalizacijos);
- Antropogeninis poveikis aplinkai (tarša, ekologiškai vertingų plotų nykimas);
- Naujų paslaugų kūrimas dėl teikėjų konkurencijos;
- Didėjantys vartotojų lūkesčiai ir reikalavimai;
- Demografiniai pokyčiai (vienių žmonių, bevaikių šeimų didėjimas).

Pagrindiniai veiksniai, kurie įtakoja laisvalaikio pokyčius turi ir teigiamų ir neigiamų savybių. Vienas iš svarbiausių šių laikų pokyčių - sparčiai besivystančios ir tobulėjančios technologijos. Pastebima, kad vis daugiau jaunų žmonių savo laisvą laiką leidžia naudodamiesi naujausiomis technologijomis, internetu. O tai dažnai traktuojama, kaip žalingą įtaką individui turintis veiksnys. Tačiau tai turi ir teigiamą pusę - interneto galimybės palengvina laisvalaikio praleidimo būdų paiešką, didina alternatyvų, kaip jį praleisti ir taip pagerinti savo gyvenimo kokybę. Naujausių technologijų pasiūla laisvalaikiui praleisti įgalina ir pačius žmones planuoti savo laisvalaikį. Ekonominis augimas prisideda prie galimybės pagerinti laisvalaikį. Didėjančios žmonių pajamos suteikia galimybę įdomiau, naudingiau ir įvairiapusiškiau jį leisti, atveria platesnes pasirinkimo galimybes. Padidėjęs gyventojų mobilumas taip pat didina laisvalaikio galimybes. Žmonės gali sau leisti keliauti, pramogauti ir leisti laisvalaikį toliau už savo nuolatinės gyvenamosios vietos. Tai padeda pažinti kitas vietas, žmones, kultūras, tradicijas, tačiau sumenkina domėjimąsi ir laisvalaikio galimybių išnaudojimą savo krašte. Ekologinio turizmo atsiradimas, dėl antropogeninio poveikio aplinkai, paskatino atsirasti kitokioms, neįprastoms laisvalaikio praleidimo galimybėms. Didėjantys ir sparčiai besikeičiantys vartotojų lūkesčiai didina konkurencingumą tarp paslaugų teikėjų. Norėdamos sumažinti konkurencingumą įmonės kuria naujus paslaugų paketus, mažina kainas, taip suteikdamos paslaugų vartotojams didesnes pasirinkimo galimybes už priimtinas kainas.

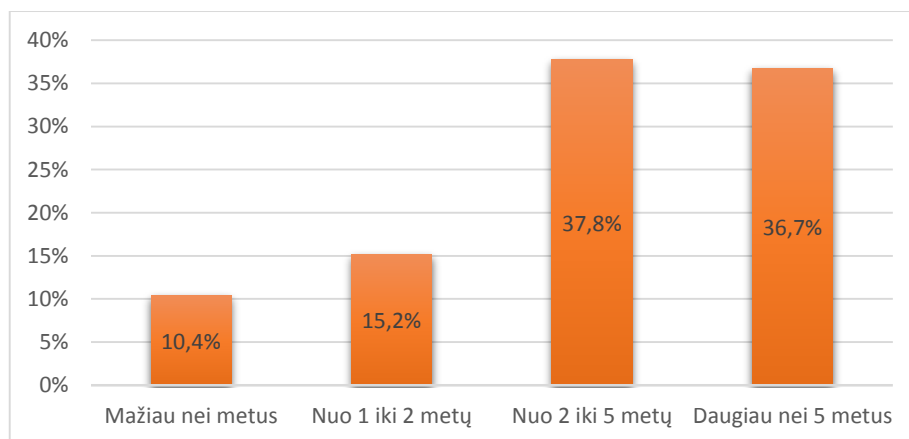
Lietuvių emigrantų laisvalaikio ypatumų Norvegijoje tyrimo rezultatai

Siekiant išsiaiškinti lietuvių emigrantų laisvalaikio ypatumus Norvegijoje bei tai įtakojančius veiksnius, buvo parengta anketa, kurią sudarė 25 klausimai. Todėl šioje darbo dalyje analizuojami gauti tyrimo rezultatai. Gauti duomenis apdorojami SPSS programa.

Iš viso tyrime dalyvavo 376 atsitiktiniai respondentai, esantys socialiniame tinkle, tačiau priklausantys tikslinei grupei žmonių – lietuviams, gyvenantiems Norvegijoje. Iš visų apklaustųjų 30,9% vyrų ir 69,1% moterų. 53,2% atsakiusių amžius 25 – 35 metai, tai galėjo įtakoti, tai, kad apklausa buvo vykdoma socialiniame tinkle www.facebook.com, o 2010 – tųjų metų liepos mėnesio statistika rodo, kad vidutinis socialinio tinklo vartotojų amžius 23 metai.

Standartinis atlikto tyrimo respondentas yra 26 – 35 metų moteris, gyvenanti Oslo apylinkėse kartu su savo šeima. Laiko tarpas, kurį jau gyvena Norvegijoje - nuo 2 iki 5 metų. Standartinis tyrimo respondentas nebeplanuoja grįžti gyventi į Lietuvą, nes mano, kad Norvegijoje gyventi geriau. Taip pat nepriklauso lietuvių bendruomenei, esančiai Norvegijoje, nes nemato prasmės. Pagal darbo pobūdį priklauso kvalifikuotiems darbuotojams, o vidutinės mėnesio pajamos nuo 20000 NOK iki 30000 NOK (nuo 2124 € iki 3186 €).

Visų pirma, atliekant tyrimą svarbu buvo išsiaiškinti, kiek laiko respondentai gyvena Norvegijoje. Tyrimo duomenimis 36,70% atsakiusių Norvegijoje gyvena daugiau nei 5 metus, kita atsakiusių dauguma – 37,77% teigė, kad gyvena nuo 2 iki 5 metų. Taigi galima teigti, kad 74,47% visų respondentų Norvegijoje gyvena jau ilgą laiko tarpą, todėl galima daryti prielaidą, kad lietuviai emigrantai jau turėtų būti prisitaikę naujoje visuomenėje, pakankamai gerai spėję pažinti šalį (1 pav.).

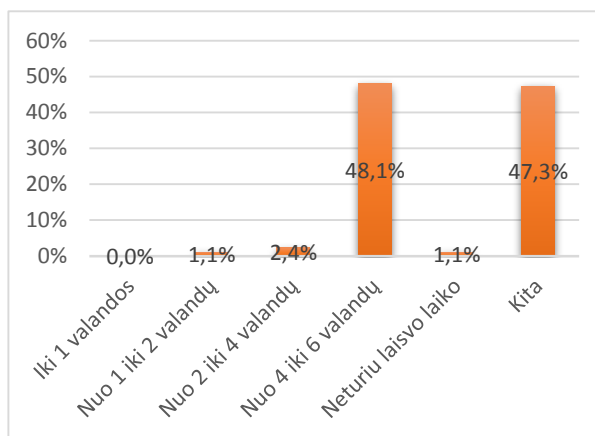
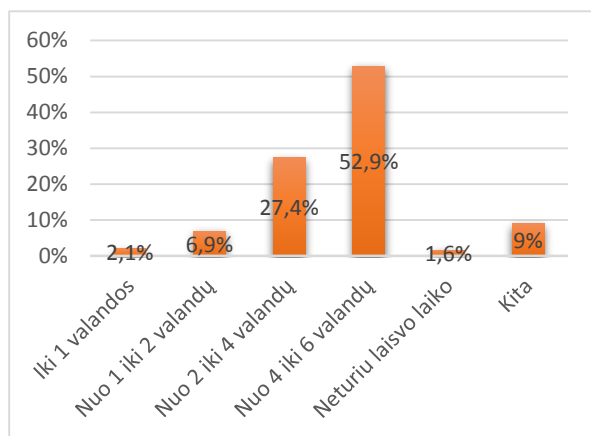

1 pav. Kiek laiko jau esate Norvegijoje?
Sudaryta autorių

Gyvenimo kokybė naujoje visuomenėje tiesiogiai susijusi su vietinės kalbos mokėjimu. Suprantant ir kalbant kalba, kuri vyrauja gyvenamoje vietovėje palengvina darbo, draugų paiešką, saugiau jaučiamasi susidūrus su teisinėmis problemomis ir pan. Todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kaip lietuviai emigrantai yra įvaldę norvegų kalbą. Tyrimo duomenimis iš 138 žmonių gyvenančių Norvegijoje daugiau nei 5 metus, laisvai kalbančių norvegų kalba yra 78 asmenys, kiti likę supranta esminius žodžius frazes, moka kalbėti tik tiek, kiek reikia jų darbe ar bent jau supranta, kas jiems yra sakoma. Įdomu tai, kad 7 asmenys Norvegijoje gyvenantys daugiau nei 5 metus nurodė, kad jie kalbos visai nemoka, nes jiems to nereikia.

Svarbu išsiaiškinti, kiek tyrime dalyvavę respondentai turi laisvo laiko darbo dienomis ir savaitgaliais. Tyrimo rezultatai rodo, kad šie tiek daugiau nei puse apklaustųjų – 52,9% laisvo laiko darbo dienomis turi nuo 4 iki 6 valandų, 27,4% - nuo 2 iki 4 valandų. Likę respondentai laisvo laiko turi iki 2 valandų ir tik 1,6% atsakiusių laisvo laiko neturi išvis (2 pav.). Apie laisvą laiką savaitgaliais beveik pusė apklaustųjų teigia, kad turi nuo 4 iki 6 valandų laisvo laiko. Kadangi atsakant į šį klausimą respondentai turėjo galimybę įrašyti savo variantą, o tai

padarė 47,3% apklaustųjų, tai beveik visi teigė, kad jiems visas savaitgalis yra laisvas. Galima daryti prielaidą, kad apklaustieji turi labai daug laisvo laiko, tačiau taip pat, akivaizdu, kad visi atsakiusieji, kurie teigė, kad jiems visas savaitgalis yra laisvas laikas nežino ar nesupranta, kas yra laisvalaikis. Galima daryti prielaidą, kad respondentai laisvalaikį supranta kaip laiką, kuriuo nėra dirbama, tačiau jo neatskiria nuo fiziologinių poreikių tenkinimo, būtinųjų buitės darbų, vaikų auklėjimo ir pan., laiko (3pav.).

2 pav. Kiek laisvo laiko turite darbo dienomis? 3 pav. Kiek laisvo laiko turite savaitgaliais?

Sudaryta autorių

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, kad respondentai laisvo laiko darbo dienomis ir savaitgaliais turi daug, svarbu išsiaiškinti, kaip jį išnaudoja ir kokia veikla dažniausiai užsiima laisvalaikiu. Taigi, tyrimo rezultatai parodė, kad poilsine veikla 53,7% apklaustųjų užsiima dažnai, aktyvią veiklą dažnai renkasi 38,6% apklaustųjų. Kultūrinė – pažintinė veikla nėra populiarus laisvalaikio praleidimo būdas, nes 37,2% apklaustųjų ja užsiima tik kartais, o 28,2% - retai. Ekstremali veikla taip pat nėra populiarus laisvalaikio praleidimo būdas, nes 46,5% apklaustųjų teigė, kad ja niekada neužsiima. Lankymasis renginiuose apklaustųjų tarpe taip nėra prioritetinga veikla, nes 40,4% apklaustųjų juose lankosi tik kartais. Tačiau 49,5% apklaustųjų teigė, kad dažnai laiką leidžia namuose. Apklaustųjų tarpe 35,1% žmonių kartais, o 33,2% - dažnai dalyvauja šventėse, vakarėliuose savo ar draugų namuose ir 39,4% apklaustųjų taip pat tik kartais dalyvauja šventėse, vakarėliuose, kurie vyksta mieste.

Taigi, pagal tyrimo rezultatus matoma, kad lietuviams, gyvenantiems Norvegijoje priimtinausi laisvalaikio praleidimo būdai užsiimant poilsine, aktyvia veiklomis, taip pat dažnai renkasi leisti laiką namuose ar dalyvauti šventėse bei vakarėliuose savo ar draugų namuose. Retai arba niekada nesirenka ekstremalios, kultūrinės – pažintinės veiklų, taip pat retai lankosi renginiuose. Todėl galima daryti prielaidą, kad respondentams labiau patinka laiką leisti individualiai, su jais gerai žinomais žmonėmis, nes dažniausiai laikas leidžiamas kuo arčiau namų aplinkos. Taip pat galima daryti prielaidą, kad lietuviai emigrantai nedalyvaudami renginiuose ir neužsiimdami kultūrinė – pažintine veikla stabdo ar tiesiog prailgina savo integravimosi į naują visuomenę procesą.

1 lentelė. Kokia veikla dažniausiai užsiimate laisvalaikiu?

	Visada	Dažnai	Kartais	Retai	Niekada
Poilsine (buvimas gamtoje, pasivaikščiavimai ir pan.).	20,2%	53,7%	20,5%	4,5%	1,1%

Aktyvia (važinėjimas dviračiu, plaukiojimas baseine, sportas ir pan.).	12%	38,6%	33,8%	12%	3,7%
Kultūrinė – pažintinė (įžymių vietų, muziejų lankymas ir pan.).	6,4%	21,5%	37,2%	28,2%	6,6%
Ekstremalia (alpinizmas, šuolis parašiotu, vandens motociklai ir pan.).	5,3%	8%	15,4%	24,7%	46,5%
Lankotės renginiuose (koncertai, miesto šventės ir pan.).	4,5%	20,7%	40,4%	25,5%	8,8%
Leidžiate laiką namuose (TV, radijas, internetas ir pan.).	12,8%	49,5%	26,1%	10,6%	1,1%
Dalyvaujate šventėse, vakarėliuose savo ar draugų namuose.	10,4%	33,2%	35,1%	17%	4,3%
Dalyvaujate šventėse, vakarėliuose vykstančiuose mieste.	4,8%	18,6%	39,4%	29,3%	8%

Sudaryta autorių

Atliekant tyrimą buvo svarbu išsiaiškinti, kokie veiksniai įtakoja laisvalaikio pasirinkimą. Taigi, tyrimo duomenimis, kad laisvalaikio pasirinkimą labai įtakoja šeima, teigė 35,6% apklaustųjų. Taip pat, kad įtaką daro asmeniniai pomėgiai teigė 52,1% apklaustųjų, oro sąlygos – 46,5%, draugai – 46%, gyvenamojoje vietovėje siūlomos pramogos – 44,4%, pinigai – 41%, metų laikas – 40,7%. Apklaustiesiems renkantis laisvalaikį visiškai neturi įtakos žiniasklaida – 45,7% ir socialinė padėtis 34%. Taigi galima daryti prielaidą, kad laisvalaikio pasirinkimui įtakos turi tie faktoriai, kurie tiesiogiai veikia laisvalaikio kokybę. Emigrantai renkantis laisvalaikį taip pat atsižvelgia į tai su kuo jį leidžia, t.y. šeimą, draugus. Todėl galima daryti prielaidą, kad ne visada laisvalaikis praleidžiamas atsižvelgiant tik į savo asmeninius norus (2 lentelė).

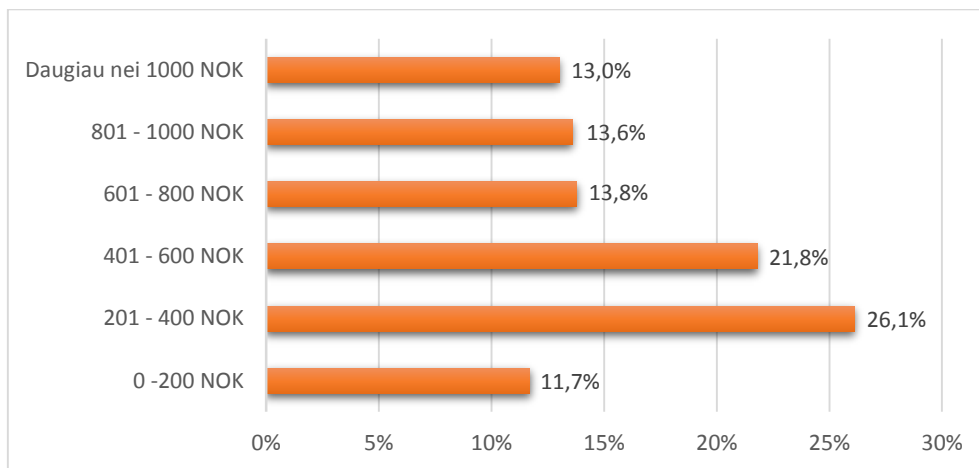
2 lentelė. Kaip žemiau išvardinti faktoriai įtakoja Jūsų laisvalaikį Norvegijoje?

	LABAI ĮTAKOJA	ĮTAKOJA	NEŽINAU	BEVEIK NEĮTAKOJA	VISIŠKAI NETURI ĮTAKOS
Pinigai	31,4%	41%	3,7%	16,8%	7,2%
Šeima	35,6%	35,4%	6,4%	12,8%	9,8%
Draugai	15,4%	46%	9%	19,1%	10,4%
Oro sąlygos	21,5%	46,5%	6,4%	20,2%	5,3%
Metų laikas	16,5%	40,7%	7,7%	21,3%	13,8%
Gyvenamojoje vietovėje siūlomos pramogos	19,9%	44,4%	8,5%	18,1%	9%
Asmeniniai pomėgiai	32,2%	52,1%	5,6%	5,9%	4,3%
Žiniasklaida	0,8%	9%	20,5%	23,9%	45,7%
Socialinė padėtis	8%	21,8%	19,4%	16,8%	34%

Sudaryta autorių

Analizuojant, kas daro įtaką emigrantų lietuvių, gyvenančių Norvegijoje laisvalaikiui reikia atsižvelgti ir į netiesioginius faktorius. Tyrimo metu respondentų buvo klausiama, ar jie

planuoja grįžti gyventi į Lietuvą, tai 15,7% apklaustųjų teigė, kad grįš, kai užsidirbs pakankamai pinigų, 16,8% atvyko tik tam tikram laikui, 14,1% planuoja senatvėje gyventi Lietuvoje. Tik 20,5% apklaustųjų teigė, kad negrįš gyventi į Lietuvą, nes Norvegijoje gyventi yra geriau, 5,6% mano, kad Lietuvoje nerastų darbo, 3,2% apklaustųjų apsisprendimą negrįžti į Lietuvą lemia tai, kad jų vyras arba žmona yra norvegai ir 24,2% dar nėra apsisprendė šiuo klausimu. Taigi, galima daryti prielaidą, kad emigrantai, kurie jau yra nusprendę negrįžti gyventi į Lietuvą, laisvalaikio galimybes Norvegijoje išnaudoja geriau, nes vienas iš faktorių, lėmusių tokį apsisprendimą gali būti sėkminga integracija. Tokie žmonės laisvalaikiui turėtų skirti daugiau pinigų ir įvairiapusiškiau jį leisti, nes jų apsisprendimas likti gyventi Norvegijoje parodo, kad gyvena pilnavertį gyvenimą, leidžia sau daugiau nei tie, kurie planuoja kažkada išvykti. Dabartinis jų siekis neturėtų būti susitaupyti kuo daugiau pinigų. Tačiau iš visų apklaustųjų tokių žmonių yra tik 29,3%. Todėl likusiems 71,7% apklaustųjų žinojimas, kad kažkada grįš gyventi į Lietuvą daro įtaką laisvalaikio praleidimui. Galima daryti prielaidą, kad tokie žmonės nesureikšmina laisvalaikio svarbos, nes jų pagrindinis tikslas užsidirbti ir taupyti. Taigi akivaizdu, kad ir netiesioginiai veiksniai gali daryti įtakos laisvalaikiui.

4 pav. Kiek vidutiniškai pinigų laisvalaikiui skirate per savaitę?

Sudaryta autorių

Nors laisvalaikio pasirinkimui ir praleidimui įtaką daro tiesioginiai ir netiesioginiai faktoriai, tačiau aktualu atsižvelgti ir į tai, kiek lietuviai emigrantai skiria pinigų savo laisvalaikiui. Tyrimo duomenimis daugiau nei 1000 NOK per savaitę skiria 13% apklaustųjų, panašus procentas apklaustųjų skiria 801-1000 NOK ir 601 – 800 NOK. Daugiausiai apklaustųjų 26,1% laisvalaikiui per savaitę skiria 201 – 400 NOK (4 pav.). Taigi, galima daryti prielaidą, kad lietuviai emigrantai laisvalaikiui per savaitę pinigų skiria labai įvairiai, tačiau daugiausiai žmonių skiria minimalias pinigų sumas. Tai parodo, kad į laisvalaikį investuoja tik maža dalis apklaustųjų, kiti stengiasi rinktis nemokamus ar minimalių išlaidų reikalaujančius laisvalaikio praleidimo būdus.

IŠVADOS

Emigracija paprastai apibrėžiama, kaip išvykimas į kitą valstybę, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėn. Remiantis laiko kriterijumi

emigracija gali būti trumpalaikė ir ilgalaikė. Apsisprendimą emigruoti gali lemti daug faktorių, tačiau pagrindinės priežastys yra ekonominės, socialinės, politinės bei geografinės. Emigracijos augimui didelę įtaką turi ne tik ekonominis šalies lygis, bet ir socialinės garantijos bei valstybių bendradarbiavimas tarpusavyje. Europos migracijos tinklo (EMN) duomenimis 2014 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 36,6 tūkst. žmonių. Dauguma Lietuvos gyventojų išvyksta dėl ekonominių priežasčių, tačiau apsisprendimą išvykti lemia ir kiti veiksniai: teisingumo trūkumas, socialinis nesaugumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus bei geresnės karjeros galimybės užsienyje. Taip pat didėja išvykstančiųjų studijuoti skaičius. Pagrindinės šalys į kurias emigruoja lietuviai yra Jungtinė Karalystė, Airija, Vokietija bei Norvegija. Pagal pateiktus valstybių oficialius statistinius duomenis Norvegijoje gyvena 24 tūkst. lietuvių.

Laisvalaikio samprata nuo jos atsiradimo kito, ilgainiui pradėjo apimti vis platesnes veiklos sritis. Skirtingi autoriai skirtingai apibrėžia laisvalaikio sampratą, tačiau esmė išlieka ta pati. Pabrėžiama, kad tai laikas, kurį individas gali panaudoti savo paties nuožiūra, nevaržomas jokių prievolių ar įsipareigojimų. Taip pat laisvalaikis yra dažniausiai siejamas su visapusišku žmogaus kaip asmenybės ugdymu. Laisvalaikį galima klasifikuoti pagal daugelį elementų: kur jis praleidžiamas (lauke ar namuose), kokios priemonės yra naudojamos jam praleisti ir pan. Tačiau yra išskiriamos pagrindinės laisvalaikio formos: aktyvus organizuotas laisvalaikis ir pasyvus organizuotas laisvalaikis. Taip pat laisvalaikis gali būti skirstomas į organizuotą ir neorganizuotą, individualų ir kolektyvinį, pozityvų ir negatyvų laisvalaikį. Tačiau laisvalaikio praleidimo būdai - tai kiekvieno individo asmeninė pasirinkimo teisė, kuria reiškiamas individo valia, atskleidžiamas savitas požiūris į vertybių sistemą bei parodoma bendra vidinė kultūra.

Apžvelgus laisvalaikio pasiūlą keliuose Norvegijos miestuose sužinota, kad Norvegijoje gausu kultūrinių, architektūrinių bei istorinių vietų, įvairaus tipo pramogų parkų, išskirtinių gamtinių vietų. Populiariu užsiimti aktyvia veikla ne tik vasarą, o ir žiemą, nes Norvegijos gamtinės ir klimatinės sąlygos yra puikiai išnaudotos turizmo sektoriuje. Visuose miestuose ar šalia jų yra įsikūrę slidinėjimo centrai, kuriuose įrengta infrastruktūra, leidžianti užsiimti žiemos pramogomis. Apibendrinus, galima teigti, kad Norvegijoje populiariu leisti laiką gamtoje, nes veiklos randa ir aktyvų ir pasyvų laisvalaikį mėgstantys žmonės.

Tyrimo rezultatai parodė, kad dažniausiai lietuviai emigrantai laisvalaikiu užsiima poilsine veikla už namų aplinkos ribų, gamtoje arba laisvą laiką leidžia namuose, taip pat dažnai laiką leidžia vakarėliuose savo ar draugų namuose. Beveik pusę apklaustųjų - 46,5% niekada nesirenka ekstremalaus laisvalaikio praleidimo būdų. Taip pat rečiau renkasi kultūrinę - pažintinę veiklą bei lankymąsi renginiuose. 26,1 % respondentų laisvalaikiui skiria 201 - 400 NOK, 21,8% - 401– 600 NOK per savaitę. Laisvalaikiui įtaką daro daug skirtingų faktorių, tačiau pagrindiniai - šeima, asmeniniai pomėgiai, pinigai ir oro sąlygos. Šie faktoriai kiekvieną žmogų veikia individualiai ir vienaip ar kitaip padidina arba sumažina galimybę pasirinkti ir leisti laisvalaikį turiningai bei prasmingai.

Lietuvių emigrantų, gyvenančių Norvegijoje laisvalaikiui optimizuoti pasiūlymai teikiami lietuvių bendruomenėms, esančioms Norvegijoje, kad kviestų ir skatintų kitus emigrantus jungtis į bendruomenes, tokiu būdu emigrantai galės išsaugoti ir puoselėti lietuvių kalbą, tradicijas, papročius, kartu švęsti lietuviškas šventes, organizuoti ir dalyvauti renginiuose, prasmingai leisti laisvalaikį. Taip pat pasiūlymai teikiami didžiųjų Norvegijos miestų savivaldybėms, kad įtrauktų laisvalaikį stiprinant emigrantų integracijos procesą.

LITERATŪRA

1. Aiškinamasis turizmo terminų žodynas: lietuvių ir anglų kalbomis. 2009 / A. Armaitienė Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 167 p. ISBN 978-5-420-01644-2
2. Blaževičius P. 2006. Laisvalaikio organizavimas. Rokiškis: I. Skripkos individuali įmonė. 54 p. ISBN 9955-677-04-X.
3. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. 2013. [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. rugsėjo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://dz.lki.lt/get/17240/>
4. Damulienė A. 2013. Migracijos problema Lietuvoje ir jos įtaka ekonomikai. *BusinessSystemsandEconomics*. Vol 3 (1),- p. 106-118. ISSN-2029-8234. [žiūrėta 2016 m. Vasario 15d.]. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/d73/009_damuliene.pdf
5. Dausinienė R. 2013. Šiuolaikiniai emigracijos procesai Lietuvoje bei politikos išsivijojimo atžvilgiu įgyvendinimas. Magistro baigiamasis darbas [interaktyvus]. Vilnius. [žiūrėta 2016 m. Vasario 20 d.]. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2013~D_20130625_180510-85513/DS.005.0.01.ETD
6. Kublickienė L. 2001. *Laisvalaikio sociologija: paradigmu skirtumai*. Filosofija, sociologija. Nr. 2, - p. 35-42. ISSN 0235-7186 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2001/2/F-35.pdf>
7. Langvinienė N. 2013. *Laisvalaikio paslaugų vaidmuo gyvenimo kokybės kontekste: mokslo studija*. Kaunas: Technologija. 71 p. ISBN 978-6-090-20823-6
8. Misiūnas A., Bratčikovienė N. 2006. Migracijos tendencijos. Lietuvos statistikos darbai –Vilnius. p.16. ISSN 1392-642X.
9. Naktinis T. 2010. Verslo keliautojų rekreaciniai poreikiai dalykinių kelionių metu. Kaunas. [žiūrėta 2015 m. lapkričio 19 d.]. Prieiga per internetą: http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100605_002652-87223/DS.005.0.01.ETD
10. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės. [žiūrėta 2016 m. balandžio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/>
11. Šiaučiuilienė R. 2011. Vaikų vasaros laisvalaikio kultūros socialinis - edukacinis diskursas laisvės fenomeno kontekste. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai: edukologija. 155 p. [žiūrėta 2015 m. lapkričio 16 d.]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20111128_101030-22123/DS.005.0.01.ETD
12. Šimanskienė L, Paužuolienė J. 2013. Emigracija Lietuvoje: priežastys ir padariniai. *RegionalFormationandDevelopmentStudies*. Nr. 1 (9). p. 146-156. ISSN 2029-9370.
13. Turizmas: vadovėlis. 2002. Kaunas: Kauno kolegijos leidybos centras. 320 p. ISBN 9955-9366-3-0.
14. Verslas: teorija ir praktika, 2014, 15 (4): 294-301. Gitana Dudzevičiūtė, Justinas Čekanauskas. Priežastinio ryšio tarp nedarbo ir emigracijos tyrimas Lietuvoje. VGTU: Technika. ISSN 1648-0627
15. Vitkienė E. 2008. Rekreacija: (rekreacijos marketingo tyrimai): monografija: (antrasis pataisytas ir papildytas leidimas). Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. 225 p. ISBN 978-955-18-334-1.

LEISURE PECULIARITIES OF LITHUANIAN EMIGRANTS IN NORWAY

Edgaras Vaškaitis, Gabrielė Jurevičiūtė

Klaipėda University, Department of Recreation and Tourism

edgaras.vaskaitis@gmail.com; j.gabriele8@gmail.com;

SUMMARY

Busyness and pace of life are increasing, so productive leisure becomes more and more significant. It is very important to know how to plan it the right way considering the time and benefit for people. Analyzing the topic of emigrants leisure it is observed, that though there are literature describing leisure and its importance, but targeted researches, about emigrants leisure, are missing. The scale of emigration is very big problem for Lithuania, emigrants remains citizens of Lithuania, which defends, protects and cares about them. One of high quality life criteria is leisure. It is very important for emigrants to comprehend the importance of leisure. Doing so they can know new culture, it helps to adjust and integrate to the new society. Work objective – to analyze the leisure features of Lithuanians, who lives in Norway and to present offers, which will help to streamline the situation.

According to European Migration Network (EMN) in 2014, 36.6 thousand people declared their emigration from Lithuania. 2014 year data shows that there are 24 thousand Lithuanian emigrants living in Norway (<http://123.emn.lt/lt/emigracija/top-10-emigracijos-valstybiu>). Majority of Lithuanian people emigrating, for the economic reasons, but there are more reasons that determines this decision, such as: lack of Justice, social insecurity, no future vision, poor attitude of employers towards employees, better career options abroad. The numbers are increasing of those who wish to study abroad.

There are many reasons for emigration but the most important for those who decides to emigrate are finance. Norway, for the emigrants, is particularly attractive for the high earnings. But usually then emigrants starts to earn more money, they forget that now they have more wider and various opportunities to spend their free time. Most of the emigrants has finance, but it is very little that we know how do they spend their free time.

In order to clarify how Lithuanian emigrants spends their free time in Norway, anonymous online survey was conducted. The purpose of the survey was to find out the opinion, personal experience and the reasons of applicants, deciding how to spend the free time.

After analyzing received results, it was found that majority of Lithuanian emigrants are living more than two years in Norway, but only one third of them can speak fluently Norwegian. Around 70% of respondents are living with their families. The survey results showed that most of them are working less than 40 hours a week, so it can be assumed that Lithuanian emigrants have a lot of free time. Most of respondents are engaged in recreational activities, spending their time in the nature, cycling or exercising as well as spending their time at home.

Key words: Emigration, emigrants, free time, recreation.